

Innst. 295 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 9 (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om fullskala CO₂-håndtering

Til Stortinget

Sammendrag

Olje- og energidepartementet redegjør i meldingen for arbeidet med CO₂-håndtering i Norge og andre land. Arbeidet med prosjektene på Mongstad står sentralt i regjeringens energi- og klimapolitikk. Regjeringen ønsker å bidra til at CO₂-håndtering kan få bred anvendelse som et effektivt klimatiltak, og man er opptatt av at fangst og lagring av CO₂ skjer til lavest mulig kostnad.

Det vises til Miljøverndepartementets utslippstillatelse av 2006, med tilhørende endringer, og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil, som danner utgangspunktet for etableringen av anlegg for fangst og lagring av CO₂ fra Mongstad. Byggingen og driften av teknologisenteret for CO₂-fangst (steg 1) og arbeidet med planlegging og forberedelse av fullskalaanlegg på Mongstad (steg 2) er viktige elementer i innsatsen for å utvikle og realisere fangst og lagring av CO₂ i årene som kommer.

CO₂-håndtering i energi- og klimapolitikken

Departementet viser til at den nødvendige velstandsutviklingen utenfor OECD-landene vil medføre betydelig økning i det globale energiforbruket, og fossil energi vil være nødvendig i energiforsyningen i tiår fremover. Både Det internasjonale energibyrået (IEA) og FNs klimapanel mener at fangst og lagring av CO₂ vil være et sentralt tiltak i utviklingen mot lavere klimagassutslipp. Norge har bl.a. gjen-

nom Sleipner-prosjektet opparbeidet betydelig kompetanse på lagring av CO₂ i geologiske formasjoner. Sammen med CO₂-håndteringsprosjekter i andre land vil CLIMIT-programmet, CO₂ Technology Centre Mongstad (TCM) og fullskala CO₂-fangst på Mongstad gi ny kunnskap og bidra til å utvikle mer effektive og billigere løsninger for CO₂-håndtering.

Norge har i klimaforhandlingene arbeidet for at det må legges til rette for at teknologi kan spres og implementeres på en effektiv og miljømessig forsvarlig måte. Derfor har det fra norsk side vært arbeidet for å få godkjent fangst og lagring av CO₂ som prosjektaktiviteter under Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) under Kyotoprotokollen. Norge har i tillegg foreslått at det etableres en egen mekanisme for CO₂-lagring under Klimakonvensjonen.

Departementet viser til at sammen med CO₂-håndteringsprosjekter i andre land vil CLIMIT-programmet, teknologisenteret og fullskalaanlegget på Mongstad gi ny kunnskap og bidra til å utvikle mer effektive og billigere løsninger for CO₂-håndtering. Fullskalaanlegget på Mongstad vil gi unik erfaring med å etablere CO₂-fangst ved eksisterende gasskraftverk. Videre kan land med kullkraftproduksjon oppnå betydelige utslippsreduksjoner de nærmeste årene ved å erstatte kullkraft med gasskraft. CO₂-håndtering på gasskraft gjør det mulig å redusere CO₂-utslippene ytterligere på sikt.

CO₂-fangst på Mongstad

Det er behov for økt kunnskap om mulige effekter på helse og miljø ved bruk av aminteknologi, og departementet beskriver i meldingen en gjennomføringsplan som åpner for alternative teknologier i det videre planleggingsarbeidet. Til nå har planen vært at kvalifisering av aminteknologi skulle pågå i parallell

med prosjekteringen av selve CO₂-fangstanlegget. En slik prosjektmodell vil øke risikoen for uforutsette hendelser og økte kostnader når det samtidig åpnes for flere, alternative CO₂-fangstteknologier. For å redusere denne risikoen legges det til grunn en modell hvor teknologikvalifiseringen i all hovedsak foregår før prosjekteringen av selve anlegget på Mongstad. Alle kjente teknologier for CO₂-fangst fra røykgass fra kull- og gasskraftverk er umodne, og selv om noen teknologier er mer utviklet enn andre, er det behov for et langsiktig utviklingsarbeid.

Den justerte prosjektmodellen innebærer at det i den nærmeste fasen av planleggingsarbeidet skal sikres tilstrekkelig kunnskap og oversikt over aktuelle teknologier. Teknologikvalifiseringen skal inkludere teknologier som kan være egnet for CO₂-fangst fra eksisterende gasskraftverk. Formålet er å kvalifisere minst én fangstteknologi som kan anvendes. Neste fase med prosjektering av anlegg innebærer bl.a. detaljerte utredninger av den valgte hovedteknologien integrert med kraftvarmeverket, infrastruktur og de omkringliggende anleggene. Varigheten av fasen for teknologikvalifisering anslås til tre år. Planen for teknologikvalifiseringsfasen vil være beheftet med usikkerhet fordi det er usikkert når ønskede resultater oppnås. Hvis en fangstteknologi skulle bli tilstrekkelig utviklet og kvalifisert tidligere enn dette, skal denne fasen kortes ned. Det påfølgende prosjekteringsarbeidet anslås til omtrent to år. Dagens informasjon tilsier at regjeringen vil kunne legge frem et samlet beslutningsgrunnlag for Stortinget senest i 2016.

Utgangspunktet for den planlagte organiseringen av samarbeidet mellom staten, representert ved Gassnova, og Statoil i det videre planleggingsarbeidet er å utarbeide to avtaler. Den første avtalen skal regulere planleggingsfasen frem til ferdigstillelsen av et investeringsgrunnlag, mens en neste avtale skal regulere utbyggingen og driften. Avtalen for planleggingsfasen skal danne grunnlaget for notifikasjon til ESA og tre i kraft ved ESAs godkjenning. Staten og Statoil har et felles ansvar for å realisere fullskala CO₂-fangst, men partenes roller og bidrag til dette er ulike. Statens bidrag er i hovedsak å finansiere CO₂-fangstanlegget, mens Statoil skal være prosjektgjennomfører. Det legges opp til at Gassnova skal utøve statens rettigheter og oppfylle statens forpliktelser etter avtalen. Statoil, som prosjektgjennomfører, skal rapportere til den felles styringskomiteén hvor Statoil og Gassnova er representert.

Regjeringen ønsker å realisere fullskala fangst og lagring av CO₂ til lavest mulig kostnad. Gassnova skal gjennomføre et utredningsarbeid hvor hensikten er å bidra til en bred og oppdatert kartlegging av mulighetsområdet for realisering av fullskala CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad. Resultater

fra dette arbeidet skal inngå i regjeringens arbeid med Klimameldingen, og i regjeringens arbeid med CO₂-håndtering. Utredningen skal skje parallelt med gjennomføringen av teknologikvalifiseringen i Mongstad-prosjektet.

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad

Staten har ansvaret for gjennomføringen av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad. I det pågående planleggingsarbeidet legges det til grunn at det skal være etablert en løsning for transport og sikker lagring av CO₂ ved oppstart av det planlagte fullskalaanlegget for CO₂-fangst. Gassco og Gassnovas planleggingsarbeid har til nå blant annet omfattet studier av aktuelle lagringslokaliteter, havbunnen og løsninger for en CO₂-rørledning ut fra Mongstad.

Gassnova har gjort en foreløpig utredning av ulike modeller for organisering av eierskap, utbygging og drift for transport og lagring av CO₂ fra Mongstad. Den fremste ekspertisen på transport og lagring av CO₂ besittes av aktører og selskaper tilknyttet olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel. Regjeringen ser det som naturlig å ta i bruk disse aktørenes kunnskap, og deltakelse fra industrien er en ambisjon i arbeidet med å utvikle en modell for eierskap og drift.

Byggingen av teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad er om lag 70 prosent ferdig, og anlegget vil etter planen stå klart til drift rundt årsskiftet 2011/2012, etterfulgt av en avtalt testperiode på fem år. De samlede byggekostnadene for teknologisenteret er i dag anslått til om lag 5,2 mrd. kroner, eks. mva. (6,5 mrd. kroner inkl. mva.), jf. Prop. 1 S (2010–2011). Statens andel av dette utgjør i dag om lag 3,9 mrd. kroner eks. mva. I tillegg kommer kostnader knyttet til driftsforberedelser, foreløpig anslått til om lag 300 mill. kroner for hele utbyggingsfasen. Ved utgangen av 2010 var det utbetalt om lag 1,6 mrd. kroner knyttet til statens andel i prosjektet. TCM DA vedtar oppdatert kostnadsestimat to ganger i året. Regjeringen vil komme tilbake til eventuelle konsekvenser for statens kostnadseksposering i budsjettokumentene til Stortinget.

Teknologisenteret bygges med infrastruktur og kapasitet til å kunne støtte flere teknologier samtidig og vil være robust nok til å ha en levetid på flere tiår. Det vil i første omgang bli testet to forskjellige teknologier. En teknologi fra Alstom som benytter nedkjølt ammoniakk og en teknologi fra Aker Clean Carbon som benytter amin. I første periode av driften vil anleggene i hovedsak anvendes til gjennomføring av de to teknologileverandørenes testprogrammer.

Samarbeidet om å utvikle, bygge, eie og drifte teknologisenteret på Mongstad er organisert gjennom en deltakeravtale og teknologiselskapet TCM DA.

Eierne i teknologiselskapet inngikk deltakeravtale og selskapsavtale og dannet TCM DA våren 2009. Samtidig ble det fattet investeringsbeslutning for teknologisenteret. Deltakeravtalen regulerer alle relevante forhold knyttet til utbygging og drift av teknologisenteret. Staten har i dag en eierandel på 75,12 prosent i TCM DA, Statoil en andel på 20 prosent og Sasol og Shell har andeler på 2,44 prosent hver. Staten vil kunne invitere med flere, egnede selskaper som deleiere i TCM DA.

Alle eierne i TCM DA er potensielle sluttbrukere av CO₂-fangstteknologi og har dermed en felles interesse for at teknologien på sikt skal bli kommersielt tilgjengelig og at det er konkurranse i markedet for CO₂-fangstteknologier.

I henhold til St.prp. nr. 38 og Innst. S. nr. 206 (2008–2009), kan staten, eller den staten utpeker, invitere andre selskaper som medeiere i TCM DA, noe som vil redusere statens andel tilsvarende. Gassnova arbeider med å rekruttere andre industrielle parter med som deleiere i TCM DA. Videre er TCM DA i ferd med å utarbeide en strategi for eventuell etablering av nye teknologiutviklingsprogrammer. Den nærmere organiseringen og betingelsene for inkludering av nye samarbeidspartnere på teknologisenteret må avklares når dette blir aktuelt. Regjeringen vil komme tilbake til eventuelle endringer i statens eierandel, eller forslag til aktivitet ved teknologisenteret.

Fullskala CO₂-fangst på Mongstad

Miljøverndepartementets utslippstillatelse av oktober 2006, med tilhørende endringer, og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil, danner utgangspunktet for planlegging, bygging og drift av et fullskala anlegg for CO₂-håndtering på Mongstad. I tiden etter at staten og Statoil inngikk gjennomføringsavtalen, har det vært arbeidet fortløpende med teknologisenteret for CO₂-fangst og planleggingen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Gjennomføringsavtalen og utslippstillatelsen danner rammen for et prosjekt hvor staten og Statoil har et felles ansvar, med ulike roller, for å realisere fullskala CO₂-fangst på Mongstad. Statens bidrag er i hovedsak å finansiere CO₂-fangstanlegget, mens Statoil skal være prosjektgjennomfører. Et omfattende arbeid har pågått i tråd med statens og Statoils rettigheter og forpliktelser som følger av gjennomføringsavtalen og utslippstillatelsen.

Det er i meldingen gjort rede for behov for økt kunnskap om effekter på helse og miljø, om Statoils og om Gassnovas vurdering og om det videre planleggings- og forberedelsesarbeidet og organiseringen av samarbeidet om fullskala CO₂-fangst på Mongstad.

Investeringsgrunnlaget for fullskala CO₂-fangst på Mongstad som er under utarbeidelse, vil være resultat av det planleggingsarbeidet som skal pågå de kommende årene. Anslag for oppstartstidspunkt og kostnader i den nåværende, tidlige fasen av prosjektet tar utgangspunkt i et begrenset erfaringsgrunnlag og foreløpige estimater. Slike anslag er derfor usikre. Basert på planleggingsarbeidet som til nå er gjennomført, tilsier dagens informasjon et foreløpig, grovt investeringsestimater for fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ fra kraftvarmeverket på Mongstad på i størrelsesorden 20–25 mrd. kroner, jf. Prop. 1 S (2010–2011). Blant annet som følge av mer kunnskap om ulike utfordringer knyttet til realisering av fullskala CO₂-fangst, er kostnadsbildet betydelig endret siden inngåelsen av gjennomføringsavtalen i 2006.

Dagens informasjon tilsier at regjeringen vil kunne legge frem et samlet beslutningsgrunnlag for Stortinget senest i 2016.

For den tidligere prosjektplanen, som ble redegjort for i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2010, ble kostnadene for planleggingen og utarbeidelsen av et investeringsgrunnlag for fullskala CO₂-fangst anslått til i størrelsesorden 2,4 mrd. kroner inkl. mva., jf. Prop. 1 S (2010–2011). Et fullt oppdatert kostnadsestimat for revidert planleggingsmodell er foreløpig ikke utarbeidet. Dette skyldes blant annet at prosjektorganisasjonen har avventet beslutning vedrørende revidert fremdriftsplan for prosjektet. Et foreløpig kostnadsanslag for den reviderte fremdriftsplanen tilsier samlede kostnader for hele planleggingen av fullskala CO₂-fangst på Mongstad frem til investeringsbeslutning på om lag 2,9 mrd. kroner. Det økte kostnadsanslaget skyldes i hovedsak at arbeidsomfanget blir større når det åpnes for flere teknologier. Ved utgangen av 2010 var det utbetalt totalt om lag 176 mill. kroner knyttet til planleggingen av fullskala CO₂-fangst på Mongstad.

Basert på status i arbeidet med å ferdigstille et avtaleverk som regulerer statens og Statoils rettigheter og forpliktelser i forbindelse med planleggingen, utbyggingen og driften av fullskalaanlegget for CO₂-fangst ved kraftvarmeverket på Mongstad avtalen, legges det opp til at Gassnova skal representere staten ved oppfyllelsen av avtalen. Statoil skal som prosjektgjennomfører stå for den daglige ledelsen av prosjektet. Dette arbeidet skal organiseres og utføres slik at statens midler anvendes forsvarlig, formåls effektivt og kostnadseffektivt. Det legges til grunn at Statoil skal sørge for et effektivt system for kvalitets sikring og prosjektkontroll i tråd med selskapets gjeldende praksis.

Det fremgår av gjennomføringsavtalen av 2006 at staten har ansvaret for gjennomføringen av transport og lagring av CO₂ fra Mongstad. Gassnova

arbeider med å planlegge en løsning for sikker lagring av CO₂ fra Mongstad. Med sikte på å kunne ha en løsning for sikker lagring av CO₂ på plass ved oppstart av CO₂-fangstanlegget på Mongstad, legges det opp til at fremdriftsplanene for disse arbeidene samordnes. Regjeringen vil vurdere det årlige aktivitetsbehovet i lys av dette. På usikkert grunnlag er budsjettbehovet for planleggingsarbeidet foreløpig, grovt anslått til om lag 1,6 mrd. kroner, jf. Prop. 1 S (2010–2011). Budsjettbehovet må oppdateres i tråd med justert fremdriftsplan. Det legges vekt på at den justerte fremdriftsplanen ikke skal medføre unødige kostnadsøkninger innenfor planleggingsarbeidet med transport og lagring av CO₂ fra Mongstad.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til at et enstemmig storting gjennom flere år har støttet arbeidet med å utvikle CO₂-renseteknologi for kull-/gasskraftverk. Dette fremkommer blant annet i Innst. S. nr. 206 (2008–2009) fra energi- og miljøkomiteen om investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad, Innst. S. nr. 205 (2006–2007) fra energi- og miljøkomiteen om samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad, og Innst. S. nr. 135 (2004–2005) fra energi- og miljøkomiteen om innovasjonsverksemda for miljøvennlige gasskraftteknologiar mv., behandlet under regjeringen Bondevik II.

Selv om det i Stortinget har vært og er uenighet om når man skal pålegge gasskraftaktører å implementere teknologi for fullskala CO₂-rensing på gasskraftverk i Norge, så har det vært full enighet om at arbeidet som gjøres på Mongstad er av stor viktighet. Et enstemmig storting vedtok i mai 2009 prosjektet med bygging av Testsenteret på Mongstad (TCM).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Kristelig Folkeparti, mener dette arbeidet bør fortsette, men vil nok en gang understreke behovet for sterk kostnadskontroll. Flertallet mener de endringer som regjeringen har foreslått, passer inn i komiteens merknader fra tidligere behandlinger av dette prosjektet, og at de vil gjøre prosjektet mer

robust og med større sjanse for teknologisk suksess. Det er viktig å justere kursen når tiden viser at opprinnelige planer ikke var gjennomførbare.

Komiteen mener Testsenteret på Mongstad (TCM) har en sentral rolle i Norges bidrag for å utvikle kommersiell CO₂-renseteknologi. Ved en slik presisering fra regjeringen har testsenteret fått den reelle og viktige rollen det fortjener. Denne reelle oppgraderingen av TCMs posisjon kan også bidra til å gjøre det mer interessant for forskningsmiljøer og industriaktører.

Komiteen mener det bør sikres et bredt engasjement i forskningsmiljøer, slik at man gradvis får utviklet en sterk næringsklynge rundt Mongstad-miljøet. Komiteen viser til Innst. S. nr. 205 (2006–2007) hvor en samlet komité uttaler:

«Komiteen mener det er viktig at den teknologiutviklingen som skal skje i tilknytning til CO₂-håndtering, motiverer og involverer til bred FoU-innsats på området.»

Komiteen imøteser regjeringens arbeid med å involvere flere teknologier på testsenteret. God utnyttelse av fleksibiliteten på TCM har vært påpekt fra komiteen også ved tidligere anledninger.

Det er viktig at satsingen på Mongstad bidrar til å stimulere bredde i arbeidet med CO₂-rensing. Komiteen er positiv til at regjeringen nå varsler at et bredere teknologikvalifiseringsløp skal ligge til grunn for fullskala rensing av CO₂ fra Mongstad, og at det åpnes for flere teknologier i testsenteret. Det innebærer ikke at man på Mongstad kan tilrettelegge for utallige teknologier på én gang, men det bør stimulere til bredt samarbeid med andre aktører både nasjonalt og internasjonalt.

Komiteen imøteser det kartleggingsarbeidet som Gassnova nå skal gjøre, vedrørende mulige CO₂-renseprosjekter utover Mongstad. Komiteen mener dette kan gi muligheter for et større mangfold av aktiviteter innenfor dette viktige området. Komiteen forutsetter at dette innebærer mulighetene for å utvikle nye gasskraftverk med CO₂-rensing, så vel som rensing av eksisterende gasskraftverk og industriutslipp.

Komiteen vil videre vektlegge at selv om Gassnova tildeles en viktig utredningsrolle, så må regjeringen samtidig stimulere utviklingen av teknologiaktører som opererer uavhengig av Mongstad. Komiteen registrerer at summen av teknologiutviklingsprogrammet og Gassnovas utredning åpner for større mangfold av teknologiaktører i Norge. Komiteen viser i den forbindelse til Innst. S. nr. 205 (2006–2007) hvor en samlet komité uttaler:

«Komiteen anmoder Regjeringen om å legge til rette for å få frem ytterligere prosjekter for CO₂-håndtering, hvor teknologiutvikling, demonstrasjon og kvalifisering av norsk teknologi kan starte raskt.»

Den norske satsingen på teknologiutvikling på Mongstad, planlegging av transport og lagring av CO₂, forskning gjennom programmet CLIMIT og et aktivt internasjonalt arbeid og Gassnovas utredning av fullskala rensing utover Mongstad, vil stimulere til større bredde og flere aktører, og hvor summen av dette gjør at man potensielt kan realisere flere fullskala CO₂-renseprosjekter raskere. Dette vil styrke den norske teknologiklyngen i denne næringen, samt øke sjansen for at man utvikler en vellykket demonstrasjon av fullskala CO₂-renseteknologi.

Komiteen vil understreke at helse, miljø og sikkerhet skal ligge til grunn i arbeidet med TCM. Komiteen imøteser regjeringens arbeid med å kartlegge mulig kreftfare ved bruk av aminer. Komiteen minner om at dette også ble tatt opp av komiteen i Innst. S. nr. 206 (2008–2009) hvor det står:

«Komiteen har merket seg en del usikkerhet rundt helsemessige sider ved bruk av aminrenseteknologien. Komiteen viser blant annet til advarsler om at aminer som slipper ut i luften vil kunne være helseskadelige i større doser. Komiteen forutsetter at de helsemessige sider ved teknologivalgene blir gjenstand for grundig forskning, og at resultatene tas med i evalueringsrapportene.»

Komiteen deler regjeringens vurdering om at fossil energi vil være nødvendig i energiforsyningen i tiår fremover. Dette er i tråd med vurderinger fra Det internasjonale energibyrået (IEA) og en rekke andre analyser fra store energiprodusenter og analytikere. Komiteen viser samtidig til at IEA har anslått at det vil være behov for over 3 000 fullskala CO₂-renseanlegg i 2050 om man skal redusere globale CO₂-utslipp i tråd med anbefalingene fra FNs klimapanel. Det illustrerer noe av markedspotensialet for aktører som suksessfullt klarer å utvikle en kommersiell teknologi.

Komiteen vil derfor understreke at Norges arbeid må legge til grunn at arbeidet på Mongstad må vektlegge kommersiell gjennomslagskraft som et svært viktig suksesskriterium. Selv om Norge anses å ha mye kompetanse på lagring av CO₂ i geologiske formasjoner, vil komiteen understreke at CO₂-fangst og lagring fortsatt er omdiskutert i flere land, og at arbeidet med å få gehør for denne teknologien i internasjonale klimaavtaler må fortsette.

Komiteen vil framheve at testsenteret på Mongstad er det første av sitt slag i verden. Komiteen viser til handlingsplanen for det internasjonale arbeidet for å fremme fangst og lagring av CO₂ som

klimatiltak. Komiteen er tilfreds med at det ble oppnådd enighet om å åpne for CCS-teknologi som en del av den grønne utviklingsmekanismen (CDM) under toppmøtet i Cancún.

Komiteen vil samtidig understreke at i et CO₂-perspektiv er gass å foretrekke fremfor kull, og at Norge bør stimulere til økt bruk av gass inntil ikke-fossile energikilder i større grad kan ta markedsandeler uten å presse globale energipriser vesentlig opp.

Komiteen har merket seg at TCM har initiert arbeid for å se på bruk av CO₂, gjennom en intensjonsavtale om bruk av CO₂ fra teknologisenteret til industriell anvendelse. Komiteen vil understreke viktigheten av å sikre partnere i arbeidet med CO₂ renseteknologi som har industriell interesse i utvikling av teknologien. Komiteen imøteser arbeidet med å utvikle et nettverk av samarbeidende bedrifter og institusjoner tilknyttet teknologisenteret. Komiteen ber om at Stortinget på egnet måte orienteres om fremdriften og målsettingene i dette arbeidet. Komiteen viser i den sammenheng til Innst. S. nr. 206 (2008–2009), hvor en samlet komité skriver:

«Komiteen har merket seg at man foreløpig legger opp til å lagre fanget CO₂ i formasjoner på norsk sokkel. Komiteen mener man i større grad må forsøke å gjøre CO₂ til en ressurs fremfor et avfall.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener myndighetenes involvering i teknologiutvikling på Mongstad ikke må medføre at man prematurt forsøker å plukke vinnere, hvor alle midler innrettes på få aktører – og hvor skattebetalerne ender opp med all risiko.

Flertallet mener det må åpnes for at aktører, basert på «No Cure, No Pay», gis mulighet for å demonstrere CO₂-renseteknologi andre steder i Norge enn på Mongstad.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det de siste årene har foregått et omfattende utredningsarbeid, i regi av både den forrige og den nåværende regjering, med mål om å fremme miljøvennlig gasskraftteknologi. Det har kommet flere rapporter fra noen av våre fremste fagmiljøer – Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat og Gassnova – som har vurdert teknologi og kostnader ved fullskala CO₂-håndtering. Disse medlemmer viser også til rapporten fra Gasssteknologiutvalget – NOU 2002:7. Disse rapportene konkluderer med at det hersker stor usikkerhet om teknologi og kostnader for fullskala rensianlegg for CO₂ fra gasskraftverk. Med dagens teknologi overstiger rensekostnadene for CO₂ fra gasskraftverk klart tiltakskostnadene for å redusere

CO₂-utslipp internasjonalt, slik disse fremkommer ved prisen for CO₂-utslipp i det europeiske kvotemarkedet. Disse medlemmer mener det er helt nødvendig å redusere kostnader knyttet til fangst og deponering av CO₂ for kraftproduksjon fra fossile energikilder. Disse medlemmer er derfor tilhenger av en fortsatt sterk offentlig satsing på forskning og utvikling av renseteknologi for kraftproduksjon fra fossile energikilder, men en må samtidig være seg meget bevisst kostnadene før prosjekter iverksettes – og ikke minst alternativ bruk av de samme ressursene. Norges første fullskala renseanlegg bør realiseres der det har størst læringsverdi og lavest kostnader.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen presenterer et foreløpig, grovt investeringsestimert for fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ fra kraftvarmeanlegget på Mongstad på i størrelsesorden 20–25 mrd. kroner. Blant annet som følge av mer kunnskap om ulike utfordringer knyttet til realisering av fullskala CO₂-fangst, er kostnadsbildet betydelig endret siden inngåelsen av gjennomføringsavtalen i 2006. Disse medlemmer mener at investeringskostnadene må betydelig ned i forhold til dette estimatet dersom det skal være realistisk å realisere prosjektet. Disse medlemmer peker på at investeringer i en slik størrelsesorden er langt høyere enn det man opererer med i anlegg for CO₂-fangst i andre land. Disse medlemmer har også merket seg at flere teknologileverandører har presentert løsninger for CO₂-fangst med langt lavere investeringer enn det som her presenteres.

Disse medlemmer har merket seg at regjeringen vil bevilge betydelige økonomiske midler allerede i planleggingsfasen av fullskalaprojektet. Disse medlemmer forutsetter at erfaringene fra drift av TCM legges til grunn for prosjektering og planlegging av eventuelt fullskala renseprosjekt på Mongstad.

Disse medlemmer har merket seg at lederen av lavutslippsutvalget, professor Jørgen Randers, har støttet tanken om å flytte prosjektet for fullskala fangst og lagring av CO₂ fra gasskraftverk fra Mongstad til et nytt prosjekt. Et aktuelt alternativ vil kunne være Industrikraft Møres planer om et gasskraftverk i Elnesvågen, men også andre alternativer bør vurderes. Disse medlemmer har merket seg at Industrikraft Møre og teknologileverandøren Siemens sammen har presentert planer om et gasskraftverk med CO₂-håndtering i Elnesvågen, der gasskraftverket og renseanlegget bygges parallelt, og der de samlede investeringskostnadene ligger betydelig under anslagene per i dag for fullskala CO₂-håndtering på Mongstad. Disse medlemmer har merket seg at bare kostnadene i planleggingsfasen i forbindelse med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad lig-

ger høyere enn de totale investeringskostnadene i Industrikraft Møre og Siemens sitt prosjekt.

Disse medlemmer peker på at med et fullskala anlegg for CO₂-håndtering ved et gasskraftverk et annet sted enn på Mongstad vil man unngå de betydelige ekstrakostnader og teknologiske og sikkerhetsmessige utfordringene det er å bygge fullskala anlegg for fangst av CO₂ i et «varmt» gasskraftverk i drift, samtidig som det fortsatt vil være banebrytende teknologisk.

Disse medlemmer har videre merket seg at Sintefs konserndirektør Torstein Haarberg i Adresseavisen 13. november 2010 sier at regjeringen bør droppe planene om et fullskala CO₂-renseanlegg på Mongstad, og at prosjektet kan gjøres bedre og billigere i Midt-Norge. Disse medlemmer viser til at det ved Sintef forskes på renseteknologiene som skal benyttes videre ved gasskraftverket på Mongstad.

Disse medlemmer har merket seg at Sintefsjefen sier at man knapt finner et dyrere sted å bygge fullskala renseanlegg enn akkurat på Mongstad. Årsaken er blant annet at anlegget skal bygges ved et oljeraffineri, noe som gjør at man må ta ekstra hensyn til eksplosjonsfaren. I tillegg må renseanlegget integreres i et gasskraftverk i drift.

Disse medlemmer viser til at det aldri er blitt bygget et gasskraftverk med rensing, og at det første fullskala renseanlegget nødvendigvis vil bli dyrt. Det behøver likevel ikke bli like dyrt som Mongstad, hvis det bygges et annet sted. Disse medlemmer setter spørsmålsteget ved klokheden i å bygge det første fullskala fangstanlegget for CO₂ fra gasskraft på et sted hvor det samtidig er en rekke andre faktorer som gjør det svært teknologisk komplisert og dyrt. Å bygge det første fullskala fangstanlegget i verden for CO₂ fra et gasskraftverk innebærer i seg selv en betydelig teknologiutvikling uten de ekstra kompliserende faktorene på Mongstad.

Det bør i den sammenheng utlyses en åpen anbudsprosess, der alle selskaper som leverer ulike renseteknologier, får mulighet til å delta, og skattebetalernes ansvar og risiko er tydelig avgrenset.

Disse medlemmer vil understreke at enhver lokalisering forutsetter en tilfredsstillende løsning for transport og lagring av CO₂. Disse medlemmer forutsetter at ved fremtidig CO₂-håndtering av større punktutslipp skal staten legge til rette for transport og lagring. Det forutsettes også at det samarbeides med petroleumssektoren for å finne gode lagringsløsninger, og med EU om å finne gode rammebetingelser for transport og lagring.

Disse medlemmer legger til grunn at krav til helse, miljø og sikkerhet må bli ivaretatt uavhengig av valg av teknologi for fullskala CO₂-håndtering, og imøteser regjeringens kartlegging av mulig kreftfare

for aminer også i sammenheng med fullskala CO₂-håndtering.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener at forskning og utvikling av teknologi for fangst og lagring, og bygging av testsenter og demonstrasjonsanlegg for slik teknologi, må ha som formål å utvikle fremtidsrettede og effektive teknologier for CO₂-håndtering som kan benyttes nasjonalt og internasjonalt. Dette handler etter disse medlemmers mening om mer enn å fange CO₂ fra gasskraftprosjekt i Norge for å møte landets nasjonale utslippskrav. Disse medlemmer mener at fremdriftsplan og valg av teknologiske løsninger for CO₂-håndtering i Norge må legge til grunn en målsetting om å bidra til å utvikle teknologi, slik at også andre land kan bruke denne effektivt som et virkemiddel til å redusere CO₂-utslipp.

Disse medlemmer mener at Norge, i lys av landets rolle som olje- og gassprodusent, har et medansvar for å bidra til utvikling av teknologi som reduserer CO₂-utslipp fra fossil energiproduksjon.

Disse medlemmer støtter arbeidet med å utvikle fremtidsrettet CO₂-rensing og utvikling av en CO₂-verdikjede.

Disse medlemmer står fast ved ambisjonen om fullskala CO₂-håndtering på Mongstad, men mener samtidig at med de store utfordringer man har sett på Mongstad, både av teknologisk, helsemessig og kostnadmessig art, som igjen har ført til flere utsettelse og usikkerhet rundt fremdriften i prosjektet, bør det første fullskala anlegget for CO₂-håndtering i Norge fortrinnsvis skje et annet sted enn på Mongstad.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at den opprinnelige tidsplanen for fullskala CO₂-fangst på Mongstad ble fastsatt da Statoil fikk konsesjon til bygging av kraftvarmeverket i 2006. Tidsplanen innebar at fullskala rensing skulle være på plass innen utløpet av 2014, og at investeringsbeslutning skulle fattes i 2012. Denne tidsplanen ligger til grunn for den bindende gjennomføringsavtalen mellom Statoil og staten v/Olje- og energidepartementet, og er satt som vilkår for utslippstillatelsen gitt av Miljøverndepartementet 12. oktober 2006.

Dette medlem viser til følgende utdrag fra den opprinnelige utslippstillatelsen slik den er gjen-gitt på Miljøverndepartementets nettsider:

«Vilkår

2. Det skal etableres fullskala CO₂-håndtering fra kraftvarmeverket innen utløpet av 2014.
3. Arbeidet med tilretteleggelse og iverksettelse av

CO₂-fangst fra kraftvarmeverket skal starte umiddelbart etter at utslippstillatelsen er gitt. Realiseringen av fangstanlegget skal foregå parallelt med byggingen av kraftvarmeverket. Første steg CO₂-fangst fra kraftvarmeverket skal settes i drift samtidig med oppstart av kraftvarmeverket. Fra dette tidspunkt skal det fanges minst 100 000 tonn CO₂/år. Fanget CO₂ skal ikke slippes ut i atmosfæren.

4. Det skal innen første kvartal 2009 utarbeides en avtale for gjennomføring av fullskala CO₂-håndtering fra kraftvarmeverket. Basert på erfaringene fra første steg skal det i løpet av 2012 fremlegges for forurensningsmyndigheten en detaljert plan med en løsning for andre steg, etablering av fullskala CO₂-håndtering for kraftvarmeverket. Investeringsbeslutning skal tas i løpet av 2012, hvorefter gjennomføring av prosjektet starter umiddelbart.»

Dette medlem viser til at tidsplanen for fullskala rensing på Mongstad var en sentral del av kompromisset som førte til at Statoil fikk konsesjon til å bygge kraftvarmeverket i 2006 – uten rensing fra dag én. Gjennomføringsavtalen fra 2006 var i strid med Soria Moria-erklæringen som ble lagt til grunn for det rød-grønne regjeringssamarbeidet høsten 2005, og gikk på tvers av Sosialistisk Venstrepartis krav om at alle nye gasskraftverk skulle ha rensing fra dag én. Regjeringen Stoltenberg IIs konsesjon til kraftvarmeverket på Mongstad i 2006 var også i strid med regjeringen Bondevik IIs krav fra 2002 om rensing for alle nye gasskraftverk, som i realiteten var et forbud mot nye forurensende gasskraftverk.

Dette medlem viser til at utslippstillatelsen til Mongstad energiverk ble gitt av Miljøverndepartementet, ikke av Statens forurensningstilsyn, slik praksis hadde vært frem til da – blant annet for gasskraftverket på Kårstø. Dette medlem viser til at den svært detaljerte utslippstillatelsen fra Miljøverndepartementet skulle være Sosialistisk Venstrepartis og regjeringens garanti for at rensing ville komme på plass i tråd med den fastsatte tidsplanen.

Dette medlem viser til at utslippstillatelsen fra 2006 ikke har vært noen effektiv garanti for overholdelse av tidsplanen. Vilkårene i utslippstillatelsen, som var ment å sikre fremdriften i arbeidet med fullskala rensing, og være riset bak speilet dersom partene i avtalen ikke overholdt sine forpliktelser, endres nå fortløpende av miljøvernministeren etter hvert som Statoil krever stadig nye utsettelse. I Meld. St. 9 (2010–2011) står følgende:

«Miljøverndepartementets utslippstillatelse av 2006 med tilhørende endringer og gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil om håndtering av CO₂ på Mongstad (gjennomføringsavtalen) danner utgangspunkt for etableringen av anlegg for fangst og lagring av CO₂ fra Mongstad.»

Dette medlem viser til at ytterligere utsettelse av fullskala rensing på Mongstad vil medføre betydelig økning av de nasjonale utslippene av klimagasser i minimum 6 år. I praksis kan utslippene fortsette på ubestemt tid så lenge regjeringen unnlater å fastsette en ny endelig frist for fullskala rensing. Ved full drift vil kraftvarmeverket årlig slippe ut 1,3 millioner tonn CO₂, noe som tilsvarer 2,5 prosent av Norges samlede klimagassutslipp. I tillegg kommer utslippene fra produksjonsanleggene på Mongstad på 1,5 millioner tonn CO₂. Dette medlem viser til at den opprinnelige månelandingen innebar betydelige utslippsreduksjoner også fra produksjonsanleggene.

Dette medlem viser til at Stortinget har forpliktet Norge til å redusere de nasjonale klimagassutslippene med 15–17 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Da ligger fullskala rensing på Mongstad allerede inne. Dersom renseanlegget ikke blir ferdigstilt til 2020, må tilsvarende store klimakutt hentes inn andre steder.

Dette medlem viser til at statsministerens løfte om månelanding på Mongstad innebar at Norge skulle påta seg en pionerrolle innen CO₂-håndtering. I sin nyttårstale i 2007 uttalte statsministeren følgende:

«Norge påtar seg en pionerrolle når vi har bestemt at gasskraftverket på Mongstad skal ha rensing av klimagassen CO₂. Vi skal gjøre dette mulig. Da president Kennedy sa at amerikanerne skulle lande på månen innen 10 år, hadde ikke amerikanerne vært ute i verdensrommet. De kom til månen innen 10 år. De satte seg mål. Og de nådde målene. Vår visjon er at vi innen 7 år skal få på plass den teknologien som gjør det mulig å rense utslipp av klimagasser. Det blir et viktig gjennombrudd for å få ned utslippene i Norge, og når vi lykkes tror jeg verden vil følge etter. Dette er et stort prosjekt for landet. Det er vår månelanding.»

Dette medlem mener statsministerens løfte til det norske folk i nyttårstalen var usedvanlig klar tale, og hadde forventet at regjeringen ville gjøre hva den kunne for å innfri det som ble lovet. Dette medlem mener regjeringen tvert imot har endret strategi og forlatt pionerrollen. Strategien og fokuset for Mongstadprosjektet er ikke lenger «raskest mulig» realisering av fangst og lagring, men «billigst mulig». Dette medlem begrunner denne påstanden i følgende utdrag fra meldingens beskrivelse av bakgrunnen for arbeidet med CO₂-håndtering på Mongstad:

«Regjeringen ønsker at Norge skal bidra til teknologiutvikling og økt kunnskap om bruk av slik teknologi. I tillegg til at man må lykkes med å løse de tekniske utfordringene, er det en forutsetning at kostnadene reduseres før fangst og lagring av CO₂ kan få bred anvendelse som et effektivt klimatiltak. Regje-

ringen er derfor opptatt av at realisering av fangst og lagring av CO₂ skjer til lavest mulig kostnad.»

Dette medlem viser til gjennomføringsavtalen mellom staten og Statoil fra 2006 (Samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad). I denne avtalen står det at staten og Statoil skal utarbeide en avtale om gjennomføring av STEG 2 (fullskala CO₂-fangst) innen 1. kvartal 2009. Dette medlem konstaterer at denne avtalen fortsatt ikke er utarbeidet, to år etter at den skulle vært ferdigforhandlet.

Dette medlem mener gjennomføringsavtalen slik den er utformet, gir Statoil økonomiske insentiver til å skyve på investeringsbeslutningen for STEG 2 (fullskala rensing). I gjennomføringsavtalen står det at

«Statoil skal dekke 100 % av eventuelle overskridelser for investeringskostnadene i STEG 2 av CO₂-håndteringsanlegget utover budsjettanslag på tidspunktet for investeringsbeslutningen. Statens kostnadsdekning skal være basert på budsjetterte anslag (slik at avvik fra anslåtte driftskostnader dekkes fullt ut av Statoil).»

Dette medlem mener avtalen mangler insentiver til å gjennomføre prosjektet på tid og kostnad, og tror dette er en viktig årsak til at STEG 2-avtalen fortsatt ikke er inngått, og at investeringsbeslutningen stadig skyves ut i tid.

Dette medlem er forundret over at Statoils gjentatte brudd på gjennomføringsavtalen ikke synes å få noen konsekvenser for selskapet. Gjennomføringsavtalen bør nå reforhandles med en ny frist for når fullskala rensing skal være på plass, og med en insentivstruktur som bidrar til at prosjektet gjennomføres på tid og kostnad. I avtalen må det også understrekes at hele raffineriet skal renses, slik intensjonen var da avtalen ble inngått i 2006.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reforhandle gjennomføringsavtalen fra 2006 (Samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad) med en ny frist for når fullskala rensing skal være på plass, og med en insentivstruktur som bidrar til at prosjektet gjennomføres på tid og kostnad.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at en reforhandlet gjennomføringsavtale innebærer at utslippene fra raffineriet på Mongstad skal renses.»

Dette medlem viser til at regjeringen løfter frem helserisiko ved bruk av aminteknologi til CO₂-rensing som begrunnelse for ytterligere utsettelse på Mongstad. Regjeringen bygger sine vurderinger på informasjon fra Statoil, som i fjor høst la frem ny informasjon, hvor de vurderte usikkerheten knyttet til

helseeffekter fra utslipp fra fullskalaanlegg, og der ved risikoen knyttet til bruk av aminteknologi, som høyere enn da masterplanen ble fremlagt i 2009.

Dette medlem viser til brev fra regjeringens egen fagmyndighet KLIF av 1. mars 2011. I brevet, som også er omtalt i denne stortingsmeldingen, uttaler KLIF at de ikke kan se at

«kunnskapen om risikoen for helsefarlige utslipp ved aminteknologi har gitt noen økt grunn til bekymring, snarere tvert imot trekker ny kunnskap i positiv retning i og med at risikoen for dannelse og spredning av nitrosaminer er mindre enn tidligere antatt».

Samtidig peker KLIF på at det fremdeles mangler kunnskap om nitraminer. Dette medlem mener KLIFs uttalelser peker i retning av at kreftfaren knyttet til aminteknologien er betydelig redusert i tiden som er gått siden regjeringen sist valgte å utsette fullskala CO₂-fangst på Mongstad (Revidert nasjonalbudsjett for 2010).

Dette medlem deler regjeringens bekymring for eventuell kreftfare knyttet til aminutslipp fra et framtidig fullskala CO₂-fangstanlegg på Mongstad, og er ikke beredt til å gamble med folks liv eller helse for å realisere regjeringens fremste prestisjeprojekt. Dette medlem stiller seg imidlertid tvilende til at potensiell kreftfare er den eneste grunnen til at fullskala rensing nok en gang utsettes. Dette medlem mener Meld. St. 9 (2010–2011) peker på andre bakenforliggende årsaker, herunder et omforent ønske fra partene om å endre strategi og fokus i prosjektet fra raskest mulig fremdrift og i retning av kostnadskontroll og risikostyring. Dette medlem konstaterer at regjeringens «månelanding» er avlyst.

Dette medlem stiller seg undrende til at beslutningen om å åpne for flere alternative CO₂-fangst-teknologier kommer nå, og ikke for to år siden da Statoil fremla masterplanen – og for første gang varslet om utfordringene knyttet til helserisiko ved bruk av aminteknologi. Endring av prosjektstrategi og åpning for nye teknologier på dette tidspunktet setter prosjektet tilbake til start, og er direkte årsak til at investeringsbeslutningen nå utsettes til 2016. Metoden for teknologiutvikling som Statoil skisserer i meldingen, innebærer at teknologikvalifisering nå skal gjennomføres før prosjekteringen av selve fangstanlegget, i stedet for parallelt slik det opprinnelig var planlagt for å sikre raskest mulig fremdrift. Dette medlem mener Statoils prefererte metode ikke er egnet for den type pionervirksomhet og teknologiutvikling som Mongstad-prosjektet krever.

Dette medlem viser til at gasskraftverket på Mongstad nå er satt i drift uten at utslippene gjøres til gjenstand for full CO₂-avgift. I statsbudsjettet for 2001 ilegges gasskraftverket på Mongstad en CO₂-

avgift på fem øre per kubikkmeter gass. Tilsvarende gasskraftverk på Snøhvit-anlegget i Hammerfest ilegges en CO₂-avgift på 48 øre per kubikkmeter gass. Mongstad tildeles samtidig gratis kvoter for sine utslipp fra staten, mens eierne av Snøhvit-anlegget betaler alle sine kvoter selv. Utslippene fra Mongstad og Kårstø subsidieres dermed med en halv milliard kroner sammenliknet med Melkøya/Snøhvit. Dette medlem mener gasskraftverket på Mongstad må ilegges full CO₂-avgift inntil fullskala rensing er på plass.

Dette medlem viser til at det enda ikke er boret noen CO₂-letebrønn på norsk sokkel, til tross for at det er bevilget betydelige midler til det over statsbudsjettet. Boreplaner har ligget på skrivebordet til Gassnova og OED i opptil to år. OED har heller ikke gitt godkjenning til Gassnova om å kjøpe seg inn i letebrønner i området – med det mål å verifisere og undersøke egenskapene til Johansenformasjonen.

Dette medlem viser til at Gassnovas rolle med å håndtere CO₂-verdikjeden i Norge så langt ikke har resultert i infrastruktur for transport og lagring av CO₂. Gassnovas rolle som regjeringens utøvende aktør på CCS i Norge har heller ikke resultert i en investeringsbeslutning for et fullskala CO₂-renseanlegg i Norge.

Dette medlem viser til at miljøorganisasjonen Bellona, som er sterkt engasjert i arbeidet med CO₂-håndtering nasjonalt og internasjonalt, har oppfordret den norske stat til å lyse ut blokker for CO₂-lagring på norsk sokkel og kvalifisere CO₂-lagringsoperatører i løpet av 2011 og 2012. Bellona mener Norge på denne måten vil kunne vise det europeiske og nasjonale markedet at lagringssteder for CO₂ er tilgjengelig. Dette medlem viser til at staten ved en slik tilnærming vil tilrettelegge for en kommersiell verdikjede for CO₂, og vise fremsyn i et marked der CO₂-pris i mye større grad enn i dag vil styre lønnsomheten i prosjekter. En slik prosess vil også gi CO₂-renseoperatører reelle insentiver til å starte CO₂-fangst i dag.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen reforhandle gjennomføringsavtalen fra 2006 (Samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad) med en ny frist for når fullskala rensing skal være på plass, og med en insentivstruktur som bidrar til at prosjektet gjennomføres på tid og kostnad.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sørge for at en refor-handlet gjennomføringsavtale innebærer at utslip-pene fra raffineriet på Mongstad skal renses.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 9 (2010–2011) – om fullskala CO₂-håndtering – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 5. april 2011

Siri A. Meling

fung. leder

Ketil Solvik-Olsen

ordfører

